

België Interview met Jean-Luc Dehaene

► DEHAENE: Als je het mij vraagt: ik vond het duo Herman Van Rompuy - David Miliband een heel sterke combinatie. Ik heb Miliband leren kennen in de Groep van Laken. Op z'n Brits is hij toch een overtuigde Europeaan. Miliband had dus van bij de start de post meer allure kunnen geven. Anderzijds is Ashton niet zo'n slechte keuze. Er zal immers een nieuw evenwicht gevonden moeten worden in de Commissie, waar de Hoge Vertegenwoordiger een strategische rol krijgt. Als die ondervoorzitter meteen de Commissievoorzitter in de schaduw stelt, zit je ook met een probleem. Positief is ook dat een van de hoge posten naar een vrouw is gegaan.

Het zijn geen superego's of internationale vedetten geworden, maar mensen die in ploeg kunnen werken. Dat is op dit moment beter voor de goede verstandhouding tussen de instellingen, die nodig is om het Verdrag van Lissabon maximaal te doen renderen.

De analyse donderdagavond luidde dat Commissievoorzitter José Manuel Barroso de gelukkigste man in Brussel moest zijn. Hij hoeft van de twee nieuwkomers weinig concurrentie te vrezen.

DEHAENE: De centrale figuur in de Europese instellingen is voor mij ook de voorzitter van de Commissie. En het gevaar met het nieuwe Verdrag was precies dat hij overvleugeld dreigde te worden. Dat is met deze benoemingen duidelijk niet gebeurd. Ik mag wel hopen dat Barroso in zijn tweede mandaat dan ook nadrukkelijker zijn Commissie voor het voetlicht zal brengen.

Volgens velen is de selectieprocedure voor de nieuwe Europese topbanen te weinig transparant verlopen. 'Een aanfluiting van de democratie', vond professor Hendrik Vos. Bent u het daarmee eens?

DEHAENE: Wat is er ondemocratisch aan het feit dat de leden van de Europese Raad zelf hun *chairman* kiezen? Al die regeringsleiders hebben een grote democratische legitimiteit. Over een rechtstreekse verkiezing van de vaste voorzitter zou ik toch twee keer nadenken. Die zou dan campagne moeten voeren in 27 lidstaten, in talen die hij niet beheerst. Of je Europa daarmee een dienst bewijst, durf ik te betwijfelen.

Er is sinds een jaar of vijftien een sterke evolutie aan de gang in de richting van een grotere politisering van het Europese debat. De voorzitter van de Commissie wordt, na een voorstel van de Europese Raad, verkozen door het Europees Parlement. Op zich is dat een goede zaak, maar je moet er ook mee uitkijken. Neem nu mijn eigen EVP. Die heeft als grootste partij meteen het Commissievoorzitterschap opgeëist, wat ik een grote fout vond. De EVP heeft immers geen absolute meerderheid in het parlement. Vervolgens zijn de anderen eisen beginnen te stellen, in ruil voor politieke steun.

De kandidaat-Commissievoorzitter wordt dan in het Parlement geconfronteerd met een echt politiek debat en moet tal van beloftes doen. Dat hij een commissaris voor de Mensenrechten in zijn Commissie zal opnemen, dat zijn nieuwe Commissie evenveel vrouwen zal tellen als de vorige... Maar ondertussen vergeten sommigen dat hij afhankelijk is van wat de lidstaten hem aanleveren.

HERMAN VAN ROMPUY EN CATHERINE ASHTON

'Je niet kandidaat stellen voor een Europese topjob is van groot belang.'

Dat was de reden waarom wij er in de Conventie voor gepleit hadden dat iedere lidstaat drie kandidaten naar voren zou schuiven, van wie één van een ander geslacht, waaruit de Commissievoorzitter dan zou kunnen kiezen. Men zal alsnog zoiets moeten invoeren, want het huidige systeem dreigt op de klippen te lopen. Aan de ene kant krijgt Barroso in het Parlement met politieke partijen te maken. De socialisten, bijvoorbeeld, zouden hem in grote moeilijkheden hebben gebracht als ze de Hoge Vertegenwoordiger niet hadden gekregen. En straks krijgt

Barroso het aan de stok met de liberalen, die zware portefeuilles in de Commissie willen. Maar aan de andere kant wordt hij geconfronteerd met de lidstaten, die evenzeer en vaak los van politieke partijen, aanspraak maken op bepaalde portefeuilles. Dat is een lastige evenwichtsoefening, waarbij partijpolitieke berekening zich ent op iets wat aanvankelijk als een vrij apolitieke procedure was bedoeld. Daarover moet men zich op grond van de recente ervaringen eens ernstig bezinnen. Want het zou best kunnen dat een door het Europees Parlement verkozen commissievoorzitter zich op een zeker ogenblik totaal vastrijdt.

The Guardian schreef dat we ons niet te veel illusies hoeven te maken over de invloed die zal uitgaan van die nieuwe Europese topfuncties. De zogezegde Europese president is inderdaad niet meer dan een *chairman*, en de Hoge Vertegenwoordiger kan alleen in actie komen voor zaken waarover alle 27 lidstaten het eens zijn – niet veel dus.

DEHAENE: Die analyse gaat zeker niet op voor de Hoge Vertegenwoordiger, een functie die ik in de Conventie sterk heb verdedigd. Want eerlijk gezegd, als ik uit de Conventie had kunnen komen zonder die permanente voorzitter van de Europese Raad op zak, dan had ik dat zeker gedaan. Tenzij dat vaste voorzitterschap aan de Commissievoorzitter zou worden toevertrouwd. Daarvoor had ik wel meteen getekend.

Het Verdrag is in dat verband trouwens subtiel opgesteld. De tekst zegt duidelijk dat de voorzitter van de Europese Raad geen enkel nationaal mandaat mag uitoefenen, maar niet dat hij geen ander Europees mandaat zou mogen uitoefenen. Dus als men straks tot de conclusie zou komen dat het toch te druk is aan de top van de Europese Unie, dan hoeft men niet eens het Verdrag te wijzigen om daar een mouw aan te passen. Met die mogelijkheid is met andere woorden al rekening gehouden.

Maar aan die Hoge Vertegenwoordiger hecht ik groot belang. Tot nu toe bestond er naast de Hoge Vertegenwoordiger een Europees commissaris voor Buitenlandse Zaken. Het gevaar was dat er zo een tweesporenbeleid ontstond. Een bijkomend nadeel was dat alleen de Commissie over een serieus budget beschikte. Javier Solana vertelde me ooit dat hij zijn auto's moest laten sponsoren door een bepaald automerk om zich te kunnen verplaatsen. Voeg daarbij dat toenmalig Commissievoorzitter Romano Prodi en Solana eigenlijk nooit face to face met elkaar hebben gesproken. Hoe kan je dan tot goede afspraken komen? Solana en toenmalig commissaris Chris Patten hebben wel goed samengewerkt, maar dat kon alleen omdat Patten geen hoge ambities koesterde. ►